

вчителем функцію управління, а з другого, – дає учневі можливість діяти самостійно.

Тому завдання педагогів полягає у створенні атмосфери турботи і підтримки учнів, яка сприяла б розвитку їхніх можливостей, задовольняла їхні інтелектуальні, емоційні й соціальні потреби.

Співпраця учителя і учнів, партнерство на уроці, спільний процес пізнання і відкриттів, постійне створення ситуації успіху – ось складові самореалізації учня в освітньому середовищі. Треба прагнути, щоб дитина чи підліток не тільки володіли сумою знань зі шкільних предметів, але й усім досвідом демократичних відносин у суспільстві, навичками управління собою, своїм життям у колективі, вміння брати відповідальність за свою діяльність. Для цього вектор діяльності повертати на виховання готовності кожного учня до вирішення власних задач визначення свого місця в житті, успішного розвитку і реалізації своїх нахилів і інтересів.

Література

1. Бех, І. (2018). Компонентна технологія сходження зростаючої особистості до духовних цінностей. Початкова школа, 1, 5-10.

УДК [374:316.256]:502/504:37.015.311-057.874(437.6)(043.2)

ТУРОК О. С.
Мукачівський державний університет

ПОЗАШКІЛЬНІ ІНСТИТУЦІЇ, ЩО СПРЯМОВАНІ НА ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ СЛОВАЧЧИНИ

Сучасний стан навколишнього середовища потребує змін екологічної свідомості людства в такій мірі, як ніколи раніше. Тому дуже важливою зараз є робота з підростаючим поколінням.

В Словацькій Республіці екологічна освіта школярів проводиться Міністерством охорони навколишнього середовища та Міністерством освіти. Робота відбувається на загальнодержавному рівні і регламентується Законом про освіту [1] та Законом про охорону навколишнього середовища [2]. Також екологічна освіта та виховання спираються на інші важливі документи: Концепцію екологічної освіти 1997 року, Національну програму екологічних дій, Відомчу концепцію екологічної освіти до 2025 року [3].

Закон про освіту Словацької Республіки каже, що учень під час здобуття шкільної освіти повинен навчитися контролювати та регулювати свою поведінку, піклуватися та захищати своє здоров'я, включаючи здорове харчування та навколишнє середовище, та дотримуватись етичних цінностей людини [1]. Закон про охорону навколишнього середовища говорить, що «виховання, просвітлення та навчання проводяться таким чином, що призводять до мислення та дії відповідно до принципу сталого розвитку, до усвідомлення відповідальності за підтримку якості довкілля та окремих його компонентів та до поваги до життя у всіх його формах» [2].

Також значну увагу екологічній освіті приділяють Міністерство охорони здоров'я Словацької Республіки, що відслідковується в Плані дій щодо

навколишнього середовища та здоров'я Словацької Республіки, Міністерство культури Словацької Республіки через документ «Екологічна освіта та навчання в умовах культурно-освітніх установ» та Міністерство внутрішніх справ у Концепції освіти в державному управлінні (1997 р.) [5].

Екологічною освітою займаються урядові та неурядові організації, зокрема громадські організації на загальнодержавному та локальному рівнях.

Перелік установ, що займаються позашкільною екологічною освітою у Словаччині на загальнодержавному рівні:

1. Словацьке екологічне агентство (CEA) – Slovenská agentúra životného prostredia (SAZP)

2. Державна охорона природи Словацької республіки. Štátnej ochrany prírody SR

3. Національний зоопарк Бойнице (Národnej zoo Bojnice)

4. Словацький музей охорони природи та спелеології (Slovenského múzea ochrany prírody a jaskyniarstva)

5. Словацький гірничий музей (Slovenského banského múzea)

6. Словацька компанія з управління водними ресурсами (Slovenského vodohospodárskeho podniku)

Перераховані організації готують заходи, що спрямовані на усвідомлення охорони навколишнього середовища та його складових. В основному це освітні події з елементами інтерактиву, події з нагоди важливих екологічних дат, одноденні або багатоденні освітні заходи, дискусії для всіх категорій шкіл, виставки, екскурсії, кінофестивалі. Також проводяться професійні конференції, семінари для різних цільових груп, методичні дні та акредитована безперервна освіта для вчителів. Окремо варто відмітити організації, що займаються практичною роботою: Центр екологічної освіти, екологічні центри, заповідні ландшафтні території, національні парки, геопарки, Школа охорони природи, зоопарки.

Важливою частиною екологічної освіти є лісова педагогіка, якою займається Національний лісовий центр (місто Зволен) [6].

Серед напрямків роботи Словацької екологічної агенції зазначено охорона природи (у вигляді інформаційної підтримки Державної охорони природи Словацької Республіки (Štátnej ochrany prírody SR)), екологічна освіта, виховання та пропаганда. [4]

Отже, екологічною освітою та вихованням школярів у Словаччині займаються різні урядові установи. Важливу частину займає робота екологічної агенції, екологічних центрів природних парків, окремі відділи міністерств.

Література

1. Закон про освіту та навчання. Режим доступу: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-245>

2. Закон про охорону навколишнього середовища Словаччини

3. Концепція екологічної освіти та виховання до 2025 року. Режим доступу: <https://www.sazp.sk/app/cmsFile.php?disposition=i&ID=59>

4. Державна охорона природи Словацької Республіки. Режим доступу: <http://www.sopsr.sk/web/>

5. Konceptcia environmentálnej výchovy a vzdelávania z 25. novembra 1997, schválená uznesením vlády SR č.846/1997

6. Лісова педагогіка як частина екологічної освіти. Режим доступу: <http://www.lesnapedagogika.sk/portal/#/pedagogika>

7. Міністерство охорони природи Словацької республіки. Режим доступу: <https://www.minzp.sk/>

УДК 37.091.12.011.3-051:616-036.21(1-88)(100)

ФЕЛЬЦАН І.М.
Мукачівський держаний університет

АЛГОРИТМ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ (ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД)

Сьогодні, ми всі опинилися на роздоріжжі, без пріоритетних напрямків руху та з безмежною свободою вибору. За даними Статистичного інституту ЮНЕСКО 190 країн світу на загальнодержавному рівні закрили заклади освіти у зв'язку з пандемією COVID-19, більше 1,5 мільярда здобувачів освіти змушені переходити на дистанційну форму навчання. Плутанина і стрес для вчителів, визначені ЮНЕСКО як негативні наслідки, які провокують невпевненість, роздратування, відчуття безпорадності; педагогічна готовність до проведення онлайн-зустрічей чи веб-сервісів для створення і поширення завдань дистанційно є важливим аргументом на виклики у сучасному соціумі. Відповідно 1 292 378 969 здобувачів освіти змушені переходити на дистанційну форму навчання. В Україні їх кількість складає 6 785 004 осіб [1; 3].

У професійному вдосконаленні педагога відбувається істотний поворот у бік збільшення самостійності, творчих та новаторських підходів. В основу підвищення кваліфікації педагогічних працівників покладено індивідуально-особистісний підхід, що ґрунтується на принципах децентралізації, свободи вибору навчального закладу, змісту, форм та темпів вдосконалення, матеріального стимулювання. Дистанційна форма підвищення кваліфікації є однією з найбільш актуальних, адже участь у семінарах, практикумах, тренінгах, майстер-класах он-лайн сприяє професійному самовдосконаленню навіть в умовах фізичної ізоляції; інформальна освіта набуває валідності за умови визнання навчальним закладом працівника. Згідно із ст. 8 Закону України «Про освіту», інформальна освіта передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям [2; 4].

Сучасна освіта повинна мотивувати вчителя до вдосконалення професійної компетентності, неперервної самоосвіти, використання методів і технік самостійного навчання, активізувати процес визнання інформальної та неформальної освіти.

В умовах пандемії та необхідності розвивати професіоналізм дистанційно, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України проводить щотижневі семінари та конференції, які об'єднують педагогів,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>